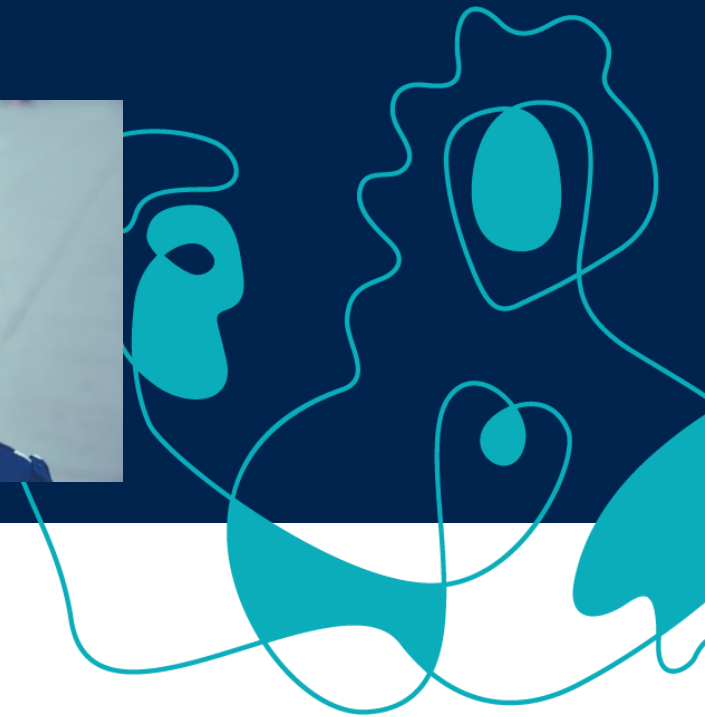

FNs konvensjon om rettighetene til mennesker med nedsatt funksjonsevne (CRPD) artikkel 7

Barn med nedsatt funksjonsevne og nye plikter om samarbeid, samordning og barnekoordinator i velferdstjenestene

Innlegg – Webinar habilitering og rehabilitering 2023, 19.04.23

v/juridisk seniorrådgiver/prosjektleder Lynn Kristin Wandaas
Statsforvalteren i Oslo og Viken

I. Hva er CRPD?

Convention on the Rights of Persons with Disabilities

Konvensjon om
rettighetene til
mennesker med
nedsatt funksjonsevne

Konvensjonsrettighetene og Norge

- **Rettsharmonisk mellom CRPD og norsk rett**
  - Prop.106 S (2011-2012) Samtykke til ratifikasjon av FN-konvensjonen av 13. desember 2006
- CRPD er gjennomført ved tilpasning av norske regler til rettighetene
- Grl. § 92: Statens myndigheter er forpliktet til å sikre menneskerettighetene
- Presumpsjonsprinsippet

➤ **Kommunene må se hen til CRPD**

CRPD handler om menneskerettigheter og **likeverd**

CRPD artikkel 1 - **Formål:**

- Fremme, verne om og **sikre full og likeverdig rett** til å nyte **alle menneskerettigheter og grunnleggende friheter**, og å fremme respekten for deres iboende **verdighet**

Hvem omfattes av rettighetene?

CRPD artikkel 1 -

Nedsatt funksjonsevne:

Langvarig fysisk, mental, intellektuell eller sensorisk funksjonsnedsettelse, **som i møte med ulike barrierer** kan hindre dem helt eller delvis i å delta fullt ut i samfunnet.

= **Relasjonell** forståelse

Forbud mot diskriminering og rett til rimelig tilrettelegging

Artikkel 2 -

Rimelig tilrettelegging:

- Nødvendig og hensiktsmessig endring og justering, for å få like muligheter som andre
- Avgjøres i hvert enkelt tilfelle
- Begrensning: uforholdsmessig eller utilbørlig byrde

Statenes forpliktelser

Artikkel 4:

Generelle forpliktelser

Partene **skal sikre** og å **fremme** full gjennomføring av alle menneskerettigheter og grunnleggende friheter for personer med funksjonsnedsettelse

- Uten diskriminering og på
  - Systemnivå
  - Individnivå
  - Opplæring

II. CRPD artikkel 7

Barn med nedsatt funksjonsevne

CRPD artikkel 7, paragraf 1:

«Partene skal treffe alle **hensiktsmessige tiltak** for å **sikre** at barn med nedsatt funksjonsevne kan nyte alle **menneskerettigheter** og **grunnleggende friheter** fullt ut og **på lik linje** med andre barn.»

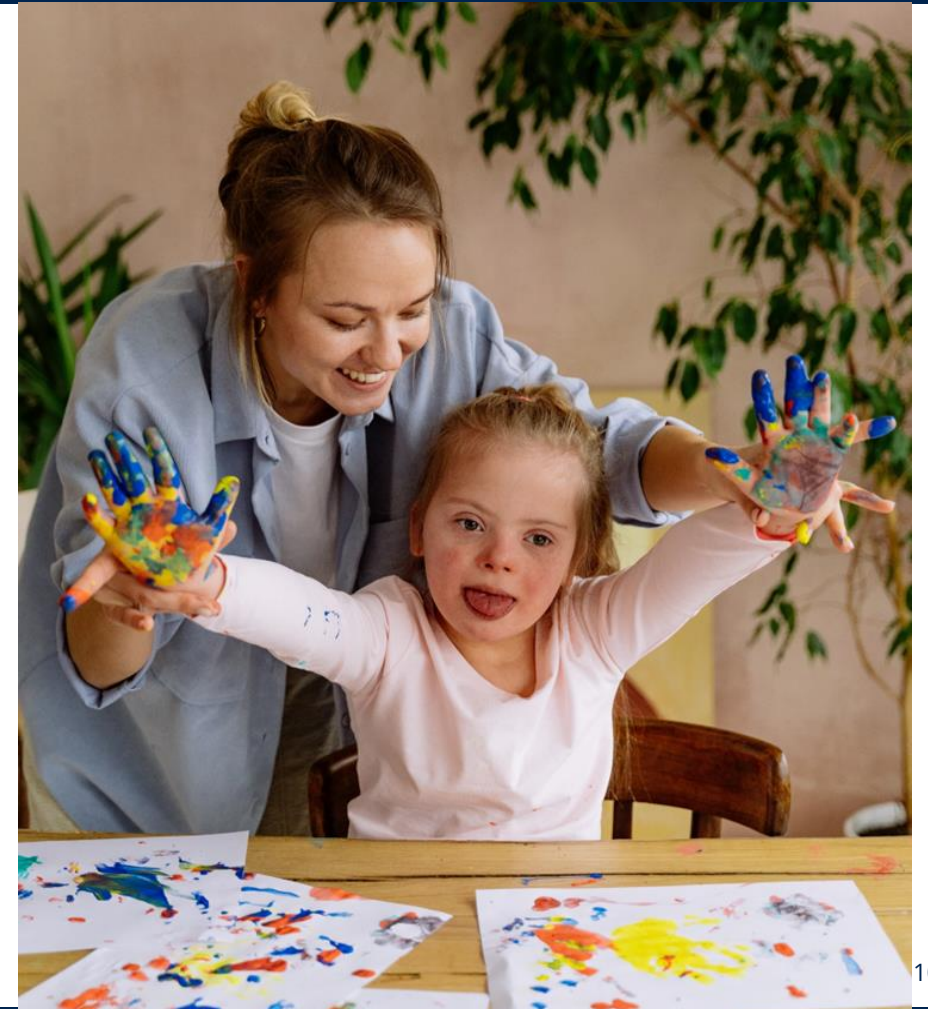
(Mine uthevinger.)

Forts. CRPD artikkel 7, paragraf 1

- Barn med nedsatt funksjonsevne er **rettighetssubjekter**
- **Plikt til likestilt** ivaretagelse av **menneskerettighetene**, gjennom **hensiktsmessige tiltak**:
  - ✓ Lovgivende, pedagogiske, administrative, kulturelle, politiske, språklige **eller av annen art**,
  - ✓ på **alle** områder

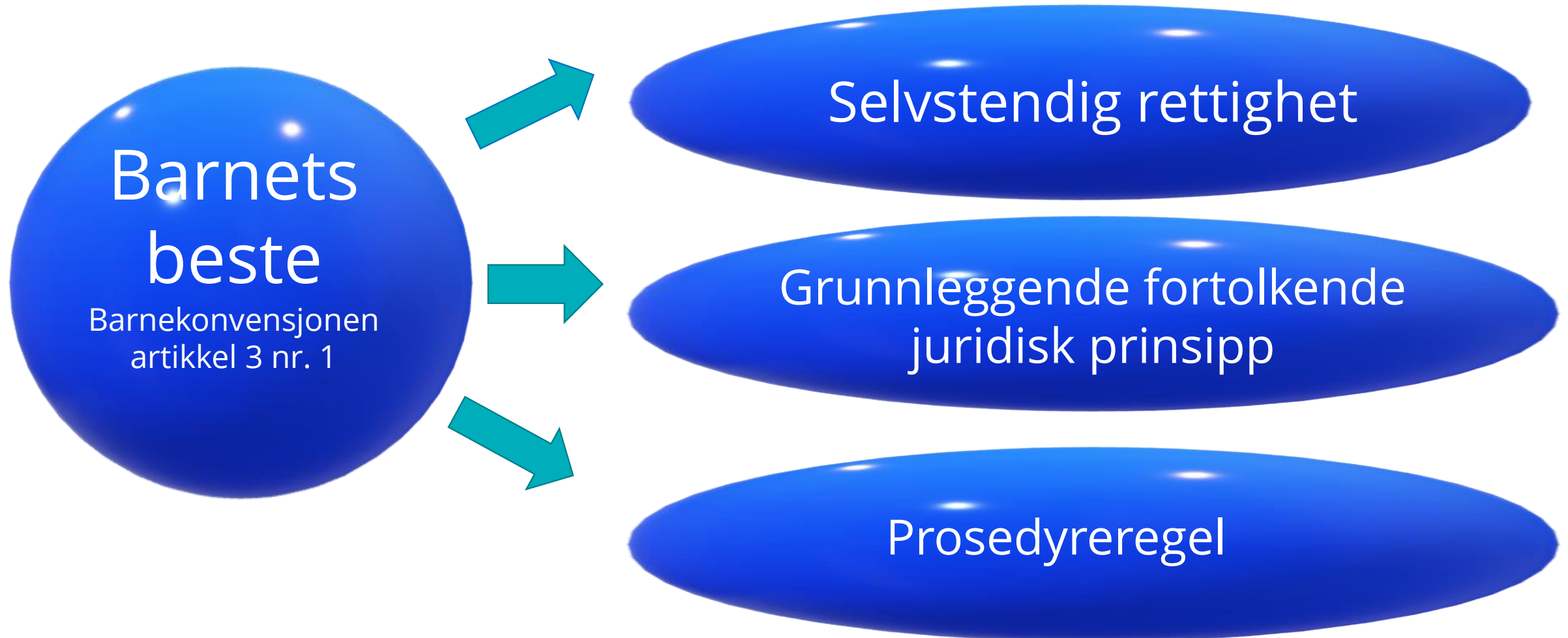
CRPD artikkel 7, paragraf 2:

«Ved **alle handlinger** som **berører** barn med nedsatt funksjonsevne, **skal barnets beste** være et **grunnleggende hensyn.**»

(Mine uthevninger.)

«Barnets beste» - tre funksjoner:

Når skal vi vurdere barnets beste?

Ved alle handlinger som «**berører**» barn:

- Handlinger som direkte retter seg mot barn
- Handlinger hvor barn mer indirekte blir berørt

Ved alle handlinger som berører «**barn**»:

- Hva er best for det enkelte barnet?
- Hvilken løsning kan være best for denne gruppen barn med funksjonsnedsettelse?

«Barnets beste»-vurderingen

- En prosess
- Konkret vurdering i hver sak:
  - I enkeltsaker - utgangspunktet er barnets **situasjon** og **behov**
  - Ved beslutninger som gjelder flere barn - barnets beste vurderes og fastsettes generelt, ut i fra **interessene** til den aktuelle gruppen funksjonsnedsatte barn

Hvordan finner vi ut hva som er best for barn?

- **Barnets syn**
- Det som må oppfattes som barnets syn
- Barnets identitet
- Ivaretagelse av familiemiljø og nære relasjoner
- Omsorg, beskyttelse fra vold og sikkerhet
- Sikring av utvikling og god helse – psykisk og fysisk
- Rett til utdanning
- Tillegg for funksjonsnedsatte barn: Barnets beste bør anvendes med nøye vurdering av barnets utviklende kapasiteter og deres omstendigheter

Forts. Hvordan finner vi ut hva som er til det beste for barnet?

- Hvordan avgjøre vekten av barnets syn?

Momenter for å fastsette egenvekten av momentet «**barnets syn**»:

- Barnets alder og modenhet
- Styrken av barnets ønske
- Om barnet har holdt fast ved ønsket over lengre tid
- Hvilken type spørsmål det gjelder
- Om barnet har forståelse for konsekvensene av sitt ønske
- Styrken av de momentene som eventuelt taler mot å følge barnets syn

(Hentet fra utdanningsdirektoratets veileder for bruk av barnekonvensjonen i saksbehandlingen)

Hvordan skal barnets beste vektes i forhold til andre hensyn i saken?

- Barnets beste «**skal**» være et «**grunnleggende**» hensyn
  - Plikt til å vurdere barnets beste
  - Barnets beste har **ikke** samme vekt som alle andre hensyn
  - Ved interessekonflikter – finne passende kompromiss, men barnets interesser skal ha **høy prioritet, fremfor andres interesser**

CRPD artikkel 7, paragraf 3:

«Partene skal *sikre* at barn med nedsatt funksjonsevne har rett til *fritt å gi uttrykk for sine synspunkter* i alle forhold som *berører* dem, og at deres synspunkter tillegges *behørig vekt* i samsvar med barnas alder og modenhet, på lik linje med andre barn, og at de har krav på *hjelp tilpasset* deres nedsatte funksjonsevne og alder for å kunne utøve denne rettigheten.»

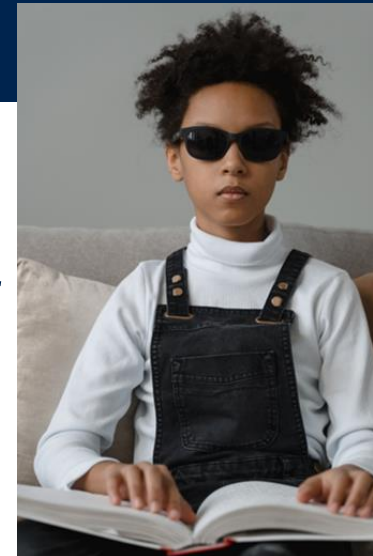
(Mine uthevninger.)

Hva går barnets rett til medvirkning ut på?

1. I alle forhold som vedrører barn
  2. Legge til rette, med nødvendige hjelpemidler
  3. Må informeres
  4. Skal få gi fritt uttrykk
  5. Barnet skal høres – være med i vurderingen
  6. Tillegge barnets synpunkt behørig vekt
  7. Før avgjørelsen tas
  8. Barnets beste skal være med i vurderingen
- Husk: Rett til tolk jf. Tolkeloven § 1

III. Plikt til samarbeid, samordning og barnekoordinator, med virkning fra 01.08.22

Prop. 100 L (2020–2021)

Proposisjon til Stortinget (forslag til lovvedtak)

Endringer i velferdstjenestelovgivningen (samarbeid, samordning og barnekoordinator)

«Formålet med endringene er å styrke oppfølgingen av utsatte barn og unge og deres familier gjennom økt samarbeid mellom velferdstjenestene.»

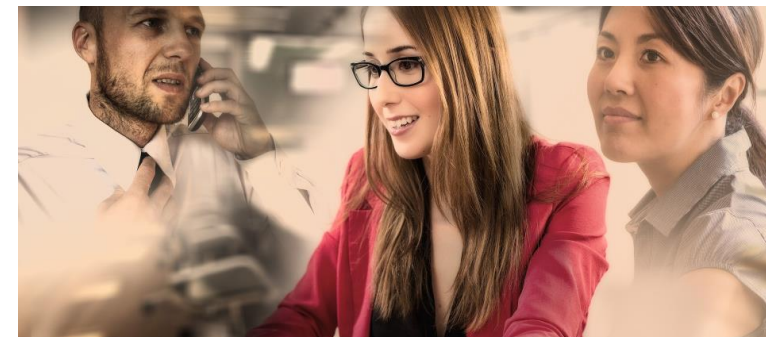
Samarbeid om tjenester til barn, unge og deres familier

Nasjonal veileder

Først publisert: 15. september 2022
Sist faglig oppdatert: 15. september 2022

Veilederen er utarbeidet av Arbeids- og velferdsdirektoratet, Utdanningsdirektoratet, Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet og Helsedirektoratet.

Endringer i 14 velferdslover:

- ✓ Lov 3. juni 1983 nr. 54 om tannhelsetjenesten (**tannhelsetjenesteloven**)
- ✓ Lov 17. juli 1992 nr. 100 om barneverntjenester (**barnevernloven**)
- ✓ Lov 19. juni 1997 nr. 62 om familievernkontorer (**familievernkontorloven**)
- ✓ Lov 17. juli 1998 nr. 61 om grunnskolen og den videregående opplæringen (**opplæringsloven**)
- ✓ Lov 2. juli 1999 nr. 61 om spesialisthelsetjenesten mm (**spesialisthelsetjenesteloven**)
- ✓ Lov 2. juli 1999 nr. 62 om etablering og gjennomføring av psykisk helsevern (**psykiskhelsevernloven**)
- ✓ Lov 2. juli 1999 nr. 63 om pasient- og brukerrettigheter (**pasient- og brukerrettighetsloven**)
- ✓ Lov 4. juli 2003 nr. 84 om frittstående skoler (**friskoleloven**)
- ✓ Lov 17. juni 2005 nr. 64 om barnehager (**barnehageloven**)
- ✓ Lov 16. juni 2006 nr. 20 om arbeids- og velferdsforvaltningen (**Nav-loven**)
- ✓ Lov 19. juni 2009 nr. 44 om kommunale krisesentertilbud (**krisesenterloven**)
- ✓ Lov 18. desember 2009 nr. 131 om sosiale tjenester i arbeids- og velferdsforvaltningen (**sosialtjenesteloven**)
- ✓ Lov 24. juni 2011 nr. 30 om kommunale helse- og omsorgstjenester m.m. (**helse- og omsorgstjenesteloven**)
- ✓ Lov 6. november 2020 nr. 127 om integrering gjennom opplæring, utdanning og arbeid (**integreringsloven**)

Samarbeid på systemnivå

Kommunal samordningsplikt

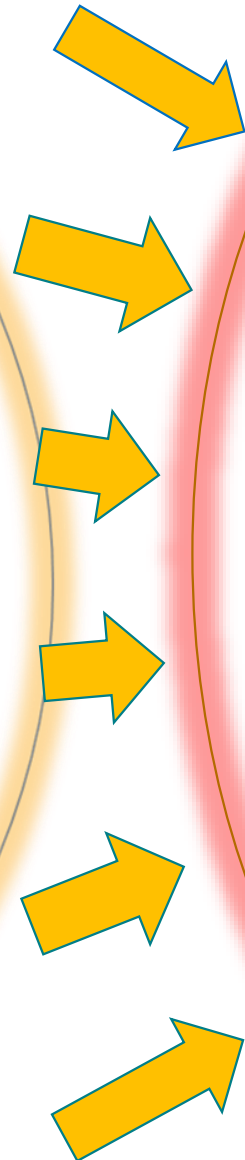
Samarbeidsavtaler

Samarbeid

Samarbeid på individnivå

Rett til barnekoordinator

Rett til individuell plan

For at

Barn og unge med behov for sammensatt tjenestetilbud og deres familier, skal få styrket oppfølging

- Og, 😊 at

Barn har rett til å bli hørt og barnets beste skal være et grunnleggende hensyn

Om pliktene til samarbeid og samordning

- tannhelsetjenesteloven § 1-4
- barneverntjenesteloven § 3-2
- familievernkontorloven § 1a
- opplæringsloven § 15-8
- spesialisthelsetjenesteloven § 2-1e
- friskoleloven § 3-6 a
- barnehageloven § 2 b
- NAV-loven § 15 a
- krisesenterloven § 4
- sosialtjenesteloven § 13
- helse- og omsorgstjenesteloven § 3-4
- integreringsloven § 50

- ❖ Plikt til samarbeid og samordning
- ❖ Gir ikke individuell rettighet
- ❖ Følges opp gjennom tilsyn

1. Samarbeid på systemnivå

- **Organisering for samarbeid**, utover oppfølging av det enkelte barnet/enkeltindivider, for å **ivareta egne og andre tjenesters oppgaver**

Eks. helse- og omsorgstjenesteloven § 3-4 tredje ledd:
«De kommunale helse- og omsorgstjenestene skal, i tillegg til å følge opp enkelte pasienter eller brukere, **samarbeide med andre tjenesteytere** slik at de kommunale helse- og omsorgstjenestene **og andre** tjenesteytere kan **ivareta sine oppgaver etter lov og forskrift.**»

(Mine uthevinger.)

2. Samordningsplikten

- **Kommunen skal sørge for at den enkelte tjenestemottaker** får et samordnet tjenestetilbud, når det er behov for et helhetlig og samordnet tjenestetilbud

Eks. helse- og omsorgstjenesteloven § 3-4 andre ledd:

«Kommunen **skal samordne** tjenestetilbudet etter første ledd. **Ved behov** skal kommunen bestemme hvilken kommunal tjenesteyter som skal ivareta samordningen. Dersom det er oppnevnt **barnekoordinator** etter § 7-2 a, skal barnekoordinatoren sørge for samordning av tjenestetilbudet.»

(Mine uthevninger.)

3. Samarbeidsavtaler

- Kommunen og det regionale helseforetak **skal inngå samarbeids-avtale** om barn og unge med sammensatte vansker og lidelser

Helse- og omsorgstjenesteloven § 6-1. *Plikt til å inngå samarbeidsavtaler*

«*Kommunestyret selv skal inngå samarbeidsavtale med det regionale helseforetaket i helseregionen eller med helseforetak som det regionale helseforetaket bestemmer. Kommunen kan inngå avtale alene eller sammen med andre kommuner.*

Samarbeidet skal ha som *målsetting å bidra til at pasienter og brukere mottar et helhetlig tilbud om helse- og omsorgstjenester.*

Pasient- og brukererfaringer skal inngå i vurderingsgrunnlaget ved utarbeidelsen av avtalen. Pasient- og brukerorganisasjoner skal medvirke i forbindelse med utarbeidelse av avtalene.»

Helse- og omsorgstjenesteloven § 6-2. *Krav til avtalens innhold, første ledd, punkt 13:*

«Avtalen skal som minimum omfatte: .....13. samarbeid om ytelse av helse- og omsorgstjenester til *barn og unge med sammensatte vansker og lidelser*, og som derfor mottar tjenester fra begge forvaltningsnivåene» (Mine uthevninger.)

4. Samarbeid på individnivå

- Kommunen skal samarbeide med andre tjenesteytere i oppfølgingen av bestemte pasienter eller brukere, som mottar tjenester fra flere tjenesteytere

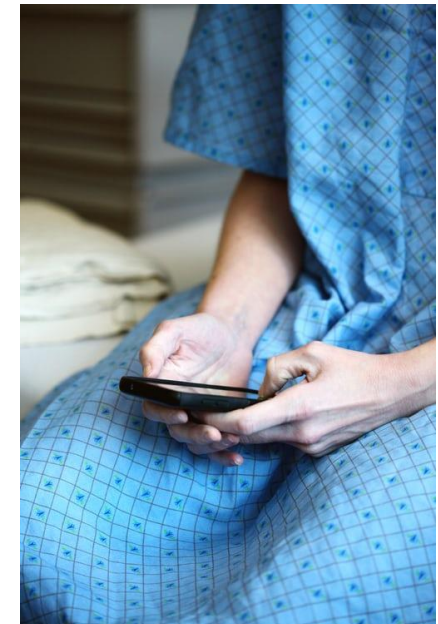
Eks. helse- og omsorgstjenesteloven § 3-4 første ledd:

«De kommunale helse- og omsorgstjenestene *skal* samarbeide med *andre tjenesteytere dersom* samarbeid er *nødvendig* for å gi pasienten eller brukeren et *helhetlig og samordnet* tjenestetilbud.»

(Mine uthevinger.)

Etablering av samarbeid gjennom prosess:

5. Barnekoordinator

Plikt: helse- og omsorgstjenesteloven § 7-2 a

Retts: pasient- og brukerrettighetsloven § 2-5 c, første ledd

Endringer i andre lover, som gir plikt til å samarbeide med barnekoordinatoren:

- tannhelsetjenesteloven § 1-4a
- barnevernloven § 3-2, andre ledd, 2. punktum
- familievernkantorloven § 1 a, andre ledd, 2. punktum
- opplæringsloven, § 4A-14, andre ledd, 2. punktum og § 15-8 andre ledd, 2. pkt.
- spesialisthelsetjenesteloven § 2-1 e, første ledd og § 2-5 a andre ledd
- friskoleloven § 3-6a, andre ledd, andre punktum
- barnehageloven § 2 b andre ledd, andre punktum
- krisesenterloven § 4, andre ledd, andre punktum
- sosialtjenesteloven § 13, tredje ledd, andre punktum
- Integreringsloven § 50, andre ledd andre punktum

- ❖ Barnekoordinator skal koordinere familiens, barnets og ungdommens tjenestebehov, der koordineringen har en sammenheng med:
  - ✓ barnets eller ungdommens helsetilstand
  - ✓ behov for koordinerte tjenester,
  - ✓ inkludert merbelastninger i familien, som følge av barnets eller ungdommens situasjon

6. Individuell plan

- Endringer i følgende lover og ny forskrift

- tannhelsetjenesteloven
- barneverntjenester
- familievernkontorloven
- opplæringsloven
- spesialisthelsetjenesteloven
- psykisk helsevernloven
- pasient- og brukerrettighetsloven
- friskoleloven
- barnehageloven
- Nav-loven
- Krisesenterloven
- sosialtjenesteloven
- helse- og omsorgstjenesteloven
- integreringsloven

- ❖ Individuell plan skal sikre et helhetlig tjenestetilbud for tjenestemottakere som får tjenester fra ulike sektorer samtidig

➤ Forskrift om individuell plan: FOR-2020-06-22-1110

Oppsummering:

Basert på de generelle prinsippene om barnets beste og barns rett til å bli hørt:

- Kommuneledelsen legger til rette
- Tjenestene samordnes

Samordningsendringene nødvendiggjør:

- Helhetlig forståelse
- Helhetlig vurdering
- Grad av samordning bestemmes av behov
- Velferdstjenestenes samlede tilbud, baseres på samarbeid

CRPD-opplæring – Se våre «Kurs- og konferanse»-sider:

- CRPD artikkel 19 Retten til et selvstendig liv og til å være en del av samfunnet: **06.09.23**
- CRPD artikkel 7 Barn med nedsatt funksjonsevne: **26.10.23**

Lynn Kristin Wandaas

juridisk seniorrådgiver/prosjektleder
lykwa@statsforvalteren.no

22 00 36 81

Statsforvalteren i Oslo og Viken

Facebook [sfov.no](https://www.facebook.com/sfov.no)

Nettside [statsforvalteren.no/ov](https://www.statsforvalteren.no/ov)